

# Stoltzes gård

DORA NIELSENS

BARNDOMSERINDRINGER

FRA STOLTZES GÅRD I JYLLINGE.

"Det er blevet mig fortalt, at min oldefar Joachim Stoltze var indvanderer fra Tyskland, og at han fra 1802 var ansat som skovrider på Skjoldnæsholm.

Hans søn og svigerdatter, mine bedsteforældre, Theodor og Karen Stoltze købte gården Kirkebjerg i Jyllinge i 1891. Fra denne dag hed gården blandt jyllingeboere slet og ret: "Stoltzes gård".

Stoltzes eneste datter hed Anna Cathrine, det var min mor; hun var cirka 20 år gammel, da hun kom til Jyllinge. Her lærte hun min far at kende, han hed Christian Pedersen og var søn af Ingeborg og Lars Pedersen, som boede i et hus nede i Langløbet. Deres slægt har rødder langt tilbage i byens historie.

Mine forældre blev gift i 1906. Efter Stoltzes død i 1908 overtog de gården. Og to år efter, den 5. juli 1910 kom jeg til verden, så min morfars far har jeg aldrig kendt. Derimod husker jeg min mormor, Karen Stoltze vældigt godt. Hun var meget rask i de tretten år, hun boede hos os. Ja, lige indtil dagen før hun døde var hun i fuld vigør.

Da jeg var seks år kom jeg i skole. Det var lidt tidligt, men jeg var enebarn og ville derfor gerne følge mine legekammarater, som var et år ældre. Vi gik i den røde skole på Møllevej. Det var en god skole, syntes jeg.

Vi holdt også nogle gevaldige børnefødselsdage; så var der rigtig fest. Vi fik chokolade og lagkage om eftermiddagen og et godt måltid mad om af-

tenen før vi gik hver til sit. Vi var altid mange samlet på de dage, det var festligt.

Hjemme på gården havde jeg daglige pligter helt fra barn af. Det var kun naturligt, selvom der var både tjenestepige og to karle på gården. Om søndagen gik vi ofte alle en tur på klinten; der mødtes man med andre fra byen. De voksne fik sig en snak om ugens begivenheder, både de lokale og hvad der ellers skete ude omkring. Vi børn legede, vi var ofte mange. Klinten var faktisk et mødested for mange de søndage hvor vejret var godt.

Et år skete der en særlig tragisk ulykke på fjorden. Det må have været sommeren 1921. Jeg kan huske, at jeg var til børnefødselsdag et eller andet sted i byen. Ved disse børnesammenkomster var der tradition for, at vi altid skulle et smut over på klinten og lege. Midt under legen der, så vi pludselig en robåd med to fiskere, som med stor hast kom roende ind mod land ikke langt fra hvor vi stod. Og vi så dem løfte to livløse skikkelser op af båden og lægge dem på stranden. Det var to brødre, de var ganske unge. Man sagde, at de var kommet cyklende fra Ølstykke for at bade. Under badningen havde den ene fået krampe, og da den anden ville komme ham til hjælp, var de begge druknet. Dette billede af gru og meningsløshed vil jeg aldrig kunne glemme.

Hver sommer sejlede vi gerne en tur over til Østskoven. Far plejede at låne en robåd og så drog vi afsted med madkurven. Sommetider havde vi et par gæster med på turen. Desværre var der næsten altid så mange myg ved Østskoven, at det var en hel plage.

I mine bedsteforældres tid havde vi ofte pensionærer boende i sommertiden. Det var gerne københavnere, som kom og boede nogle dage i deres ferie.

## Stoltzes Gård

Egns historisk Nyt nr. 21 – 1979 – udgives af Egns historisk Forening i Gundsø

Under første verdenskrig 1914 var der soldaterindkvartering i Jyllinge. Vi havde, så vidt jeg husker, fire boende. De sov på karlekammeret, hvor der var stillet ekstra senge op. Efter nogle måneder måtte de dog rejse, da gårdens besætning havde fået mund- og klovesyge.

Vi havde 14 tdr. ld. engarealer ved Værebros å. Derude, ikke langt fra Birkegården, gik kvierne hele sommeren. I min tidligste barndom var malkekøerne også derude noget af sommeren; så tog man ud og malkede to gange daglig. Vi havde, så vidt jeg husker, omkring fjorten køer dengang. Det var et flot syn, når denne flok af røde køer om foråret, trukket efter en hestevogn, paraderede gennem Jyllinge bygade og videre ud ad Nordmarksvej. Der var fire heste og også en del grise på gården. Vi havde også altid fjerkræ af forskellig slags.

Af og til hilste vi også på fiskerne fra havnen. Nogle af dem gik dengang rundt og solgte fisk ved dørene; fisken blev transporteret på trillebør.

Når vi skulle have nyt tøj, kørte vi til Roskilde i hestevogn. Af og til gik turen også til Frederikssund; der foretrak far at handle hvis han skulle have ny beklædning.

Som alle andre familier holdt vi naturligtvis også fester og sammenkomster når noget skulle fejres. F.eks. holdt vi hvert år høstfest når markerne var afhøstet og kornet anbragt i høje stakke hjemme ved gården. Kornstakkene stod altid lidt syd for den gule længe.

Stuehuset, som lå i gårdens nordlænge, strakte sig i hele sin længde tæt op af Kirkestræde. Kirkestræde var dengang en lille, smal vej, som førte fra bygaden direkte op til kirkegårdslågen. Al offentlig færdsel til og fra kirken foregik ad den vej, så vi kunne ikke undgå at følge

med i hvad der skete i og ved kirken året rundt.

I stuehusets vestende lå gæsteværelset, en stor stue og gangen. I husets østende var der bryggers, spisekammer og tjenestepigens værelse. Cirka midt i huset lå hverdagsstuen, soveværelset og køkkenet.

I køkkenet, som havde gulkalkede vægge, var der murstensgulv. Ved den ene væg stod der et skab og ved den modsatte væg stod komfuret og tørvekassen. Der var to vinduer. Et mod gårdspladsen og et mod Kirkestræde. I vinduerne var der altid hvide lærredsgardiner. På væggen nær komfuret hang petroleumslampen og i et hjørne hang krydderihylden. Under vinduet mod gården stod spisebordet med taburetter omkring. Der var to døre, en mod bryggerset og en mod hverdagsstuen."

Dette er et udsnit af Lokalhistorisk Arkivs båndafskrivelse af interviewet med Dora Nielsen.